

Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programının İlkokul Öğrencilerinin “Bireysel Farklılıklara Saygı” Değerini Geliştirmelerine Etkisi*

Mutlu CANTAŞ

Tepebaşı Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Ayşe ALTUN

Tepebaşı Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Fikret KONCA

Tepebaşı Rehberlik ve Araştırma Merkezi

Canan ÇAĞDAVUL

Ülkü İlkokulu

Özet

Bu araştırmanın amacı, öykü temelli düşünme becerileri psiko-eğitim programının bireysel farklılıklara saygı değerini geliştirmeye etkisini incelemektir. Araştırma, deney (35 öğrenci) ve kontrol grubu (35 öğrenci) ön test, son test ve izleme modeline dayalı deneysel bir çalışmadır. Çalışma, ilkökul ikinci sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan bireysel farklılıklara saygı değeri, Ekmişoğlu (2007) tarafından Farklılıklara Saygı Ölçeği ile ölçülmüştür. İlgili ölçek deney ve kontrol gruplarına ön test olarak verilmiştir. Araştırma grubunca geliştirilen “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” deney grubuna 7 oturum halinde uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Çalışma için 6 psikolojik danışman, 3 sınıf öğretmeni ve 1 eğitimde program geliştirme uzmanından oluşan 10 kişilik bir komisyonca “Bireysel farklılıklara saygı” temasına uygun ön eleme ile belirlenen 12 öykü arasından 6 çocuk öyküsü belirlenmiştir. Öykülerin belirlenmesinde araştırma grubu tarafından geliştirilen, 5 (çok uygun), 4 (uygun), 3 (orta düzeyde uygun), 2 (uygun değil) ve 1 (hiç uygun değil) şeklinde puanlanan, bir dereceli ölçek kullanılmıştır. Öykülerin seçilmesinde çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygunluk, farklılıklara saygı temasına uygunluk, sokratik sorgulama, görüş geliştirme, konuşma halkası ve argümantasyon yöntemlerine uygunluk, çocukların söz varlığına uygunluk ve çocukların hayal dünyalarını ve yaratıcılıklarını geliştirmeye uygunluk ölçütleri kullanılmıştır. Belirlenen 6 öykü değer öğretimi yaklaşımlarından “Değer Analizi” yaklaşımı ile ele alınmıştır. Öğretim yaklaşımı olarak değer analizi yaklaşımının seçilmesinin nedeni bu yaklaşımın öğrencilerin mantıklı ve rasyonel ahlaki kararlar alma becerisi geliştirmede kullanılabilir olması ve düşünme becerileri ile yakından ilişkili olmasıdır. Değer analizi yaklaşımında öğrencilere ilk olarak sosyal problem içeren yaşanmış bir olay ya da hikâye verilerek olayı tanımlamaları sağlanır. Bundan sonra süreç problem çözme adımları ile öğrencilere anlaşmazlık, müzakere, belirsizlik, tartışma ve değişkenlik içeren olaylarla meşgul olarak sosyal deneyim kazandırılır. Yaklaşımın bu özellikleri de öykü temelli çalışmaya uygun olduğunu göstermektedir. Bu değerlendirmeler gereğince bireysel farklılıklara saygı değerini geliştirmede geliştirilip uygulanan program değer analizi yaklaşımı, öykü temelli ve düşünme becerileri olmak üzere üç temel unsur üzerine oturtulmuştur. Literatürde değer öğretimi ile ilgili bu üç yaklaşımı kaynaştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma değer öğretimi ile ilgili karma öğretimi temel almaktadır. Araştırmanın önemi de bundan kaynaklanmaktadır. Öte yandan Yazıcı (2006), Akbaş (2008), Demircioğlu & Tokdemir (2008), Cihan (2014) ise değer eğitimi ile ilgili genel bir bakış açısıyla yaptıkları araştırmalarda okullarımızda hangi değerlerin verileceği konusunda geniş bir toplumsal ittifakın bulunmadığına dikkat çekmektedirler. Değerler için uygun yaklaşımların tespit edilip uygulanması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır (Uzunsöz ve Diğerleri, 2018). Bu çalışma değer öğretimi uygulamalarında uygun yaklaşım arayışlarına ışık tutabilir. İlgili yaklaşımlar düşünme becerilerini geliştirici sokratik sorgulama, görüş geliştirme, altı şapkalı düşünme, konuşma halkası, “tahmin et-

* Bu araştırma 28. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde (Ankara: Nisan,2019) Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur

dinle- açıkla”, drama etkinlikleri temel alınarak uygulanmıştır. Uygulamaya katılacak öğrencilerin velilerinden araştırma etiği gereği “Veli izin ve Etik Belgesi” ile izin alınmıştır. Uygulamaya katılan 35 öğrenciye, biri 8, biri 13 ve diğeri de 12 olmak üzere üç grup halinde her oturumda seçilen bir öykü ile yaşantı sağlanmıştır. En son oturumda da tüm öykülerin genel değerlendirilmesi; zihinde canlandırma, tanımlama, duyuşsal, bilişsel ve yaşantısal düzeylerde öğrencilerin öykülerle ilgili birlikte çizdikleri resimler üzerinden yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Bireysel farklılıklara saygı, düşünme becerileri, psiko-eğitim, değer analizi

Summary

The aim of this study is to examine the effects of psycho-education program on developing respect for individual differences in story based thinking skills. The research is an experimental study based on the pre-test, post-test and monitoring model of the experimental group (35 students) and the control group (35 students). The study was carried out with second grade students. The value of respect for individual differences, which is the dependent variable of the study, was measured by Ekmişoğlu (2007) by the Respect for Diversity Scale. The related scale was given as a pretest to the experimental and control groups. The story-based thinking skills psycho-education program developed by the research group was applied to the experimental group in 7 sessions. No study was conducted in the control group. Story-Based Thinking Skills The Psycho-educational Program was developed by the research team. The research group consisted of 6 children who had a k respect for individual differences de story by a commission consisting of psychological counselors, classroom teachers and program development specialists. The 6 story value teaching approaches were evaluated with the “Value Analysis approach. The related approach was applied on the basis of pseudophilic activities such as pyschatical questioning, vision development, six-capped thinking, speech ring, estimation-listening - developing thinking skills. The research application was completed and the data are in the analysis phase. The results of the research will be presented in the presentation. In the analysis of the research data, firstly, the data will be examined whether they meet the basic assumptions of the parametric tests. Firstly, the pre-test scores of the groups will be tested in each sub-group if they show normal distribution. For each group, the difference between the pre-, post-test results and the follow-up measurement scores will be tested by the One-Factor Variance Analysis for Repeated Measurements.

Keywords: Respect for individual differences, thinking skills, value analysis

Giriş

Farklılıklara saygı eğitimi birlikte yaşama kültürünün gelişmesi için son derece önemlidir. Bu eğitimin erken dönemde verilmesi gereklidir. Bu gereklilik konu ile ilgili güncel araştırmalarda da vurgulanmaktadır (Pekdoğan, 2018; Polat&Öztabak-Yıldız, 2018). Farklılıklara saygı eğitimi çocukların, farklılıklara karşı olumlu bir tutum geliştirebilmeleri ve farklılıklarından dolayı haksızlığa uğrayan kişilerin kendilerini iyi hissetmeleri için neler yapabilecekleri konusunda fikirler üretmelerinde etkili olabilir. Bu durum yetişkinlik dönemlerinde de devam edebilir. Tüm bunlar dikkate alındığında farklılıklara saygı eğitimi uygulamasında en büyük etki; eğitim ortamına, öğretmene ve aile katılımının sağlanmasına dayalıdır (Ekmişoğlu, 2007). Farklılıklara saygı eğitimi konusunda geliştirilecek eğitim programları, bu programlara okul, aile ve toplum desteğinin alınması önemsenmesi gereken konular arasındadır.

Öte yandan “farklılıklara saygı” öğrencilere kazandırılması gereken önemli bir değerdir. Ancak değerlerin geliştirilmesinde uygun eğitim programları ve yaklaşımların geliştirilmesi

*** Bu araştırma 28. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde (Ankara: Nisan,2019) Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur**

önemlidir(Uzunsöz ve Diğerleri, 2018). Bu konuda erken çocukluk dönemi için Polat&Öztabak-Yıldız (2018) tarafından geliştirilen “5-6 Yaş Grubu İçin Aile Katımlı Farklılıklara Saygı Programı”, Eren (2015) tarafından geliştirilen “Öyküleştirme Yöntemine Dayalı Eğitimin Beş Yaş Çocuklarında Farklılıklara Saygı Programı” bu önemin gereğine yönelik çalışma örnekleridir. Polat&Öztabak-Yıldız (2018)’in belirlemelerine göre “farklılıklara saygı” konusunda geliştirilen programların ve uygulamalar ile ilgili çalışmaların (KEDV, 2004; Eren, 2015, Erdoğan & Baş, 2018) da oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Saygı değerinin temelini oluşturan farklılıklara saygı gibi önemli bir kazanımın tüm eğitim sürecine yayılması önemlidir. Bu konuda ilkokul düzeyinde ise; Topçubaşı&Polat (2018) yaptıkları alanyazın araştırmasında ülkemizde farklılıklara saygı eğitimiyle ilgili ilköğretimde deneysel bir çalışmanın olmadığını tespit etmişlerdir. Bu eksiklik gereği ilkokul 3. Sınıflar için “Farklılıklara Saygı Eğitim Programı” geliştirmişlerdir. Bu araştırma hem ilkokulda düzeyinde bu konudaki eksikliği giderme hem de bu yöndeki çalışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Bir başka açıdan bu araştırma bu konudaki psiko-eğitim temelli sınırlı çalışmalardan biridir.

Araştırmanın amacı

Bu araştırmanın amacı, öykü temelli düşünme becerileri psiko-eğitim programının bireysel farklılıklara saygı değerini geliştirmeye etkisini incelemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır;

1. “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” uygulamaları öncesi deney ve kontrol grubu çocuklarının “Farklılıklara Saygı Ölçeği”nden elde edilen ön test puanlarının ortalamaları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
2. “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” uygulamaları sonrası deney ve kontrol grubu çocuklarının “Farklılıklara Saygı Ölçeği”nden elde edilen son test puanlarının ortalamaları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
3. “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” uygulama öncesi ve sonrası yapılan değerlendirme sonuçlarına göre deney grubu çocuklarının “Farklılıklara Saygı Ölçeği”nden elde edilen ön test-son test puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık var mıdır?
4. “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” uygulama öncesi ve sonrası yapılan değerlendirme sonuçlarına göre kontrol grubu çocuklarının “Farklılıklara Saygı Ölçeği”nden elde edilen ön test-son test puan ortalamaları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın modeli, çalışma grubu, uygulama süreci ve verilerin çözümlenmesine aşağıda yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, ön test son test kontrol gruplu deneysel desen kullanılmıştır (Arseven, 1993; Karasar, 2003). Deney ve kontrol grubu seçkisiz olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan bireysel farklılıklara saygı değeri, Ekmişoğlu (2007) tarafından Farklılıklara Saygı Ölçeği ile ölçülmüştür. İlgili ölçek deney ve kontrol gruplarına ön test olarak verilmiştir. Araştırma grubunca geliştirilen “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” deney grubuna 7 oturum halinde uygulanmıştır. Kontrol grubuna ise herhangi bir çalışma yapılmamıştır. Araştırmanın deseni aşağıdaki gibi modellenebilir:

Tablo 1: Araştırma Modeli

Random	Grup	ÖN TEST (Farklılıklara Saygı Ölçeği)	İŞLEM	SON TEST (Farklılıklara Saygı Ölçeği)
R	DENEY GRUBU	Q1	Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psikoeğitim Programı	Q3
R	KONTROL GRUBU	Q2	-	Q4

Çalışma Grubu

Eskişehir İli Tepebaşı ilçesinde bulunan iki ilkokulun 2. Sınıflarında öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Deney ve kontrol grubu 35'er öğrenciden oluşmaktadır. Deney ve kontrol grubu seçkisiz olarak belirlenmiştir.

Tablo 2: Çalışma Grubu

Grup	N
Deney Grubu	35
Kontrol Grubu	35
Toplam	70

Uygulama süreci

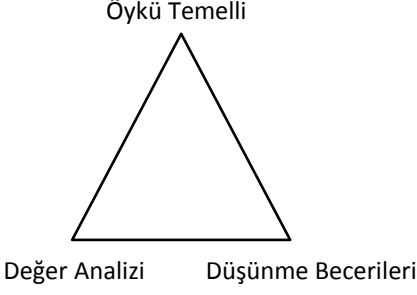
Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı araştırma ekibince geliştirilmiştir. Çalışma için 6 psikolojik danışman, 3 sınıf öğretmeni ve 1 eğitimde program geliştirme uzmanlarından oluşan 10 kişilik bir komisyonca "Bireysel farklılıklara saygı" temasına uygun ön eleme ile belirlen 12 öykü arasından 6 çocuk öyküsü belirlenmiştir. Öykülerin belirlenmesinde araştırma grubu tarafından geliştirilen, 5 (çok uygun), 4 (uygun), 3 (orta düzeyde uygun), 2 (uygun değil) ve 1 (hiç uygun değil) şeklinde puanlanan, bir dereceli ölçek kullanılmıştır. Öykülerin seçilmesinde çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygunluk, farklılıklara saygı temasına uygunluk, sokratik sorgulama, görüş geliştirme, konuşma halkası ve argümantasyon yöntemlerine uygunluk, çocukların söz varlığına uygunluk ve çocukların hayal dünyalarını ve yaratıcılıklarını geliştirmeye uygunluk ölçütleri kullanılmıştır.

Tablo 3: Öykülerin Uzman Görüşlerine Dayalı Seçilmesi Formu

Öykü No	Ölçütler / Öykü adı	8 yaş çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygunluk	Farklılıklara saygı temasına uygunluk	Sokratik sorgulama, görüş geliştirme, konuşma halkası, argümantasyon yöntemlerine uygunluk	Çocukların söz varlığına uygunluk	Çocukların hayal dünyalarını ve yaratıcılıklarını geliştirmeye uygunluk

Öğretim yaklaşımı olarak değer analizi yaklaşımının seçilmesinin nedeni bu yaklaşımın öğrencilerin mantıklı ve rasyonel ahlaki kararlar alma becerisi geliştirmede kullanılabilir olması ve düşünme becerileri ile yakından ilişkili olmasıdır. Değer analizi yaklaşımında öğrencilere ilk olarak sosyal problem içeren yaşanmış bir olay ya da hikâye verilerek olayı tanımlamaları sağlanır. Bundan sonra süreç problem çözme adımları ile öğrencilere anlaşmazlık, müzakere, belirsizlik, tartışma ve değişkenlik içeren olaylarla meşgul olarak sosyal deneyim kazandırılır. Yaklaşımın bu özellikleri de öykü temelli çalışmaya uygun olduğunu göstermektedir. Bu değerlendirmeler gereğince bireysel farklılıklara saygı değerini geliştirmede geliştirilip uygulanan program değer analizi yaklaşımı, öykü temelli ve düşünme becerileri olmak üzere üç temel unsur üzerine oturtulmuştur. Literatürde değer öğretimi ile ilgili bu üç yaklaşımı kaynaştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma değer öğretimi ile ilgili karma öğretimi temel almaktadır. Araştırmanın önemi de bundan kaynaklanmaktadır. Öte yandan Yazıcı (2006), Akbaş (2008), Demircioğlu & Tokdemir (2008), Cihan (2014) ise değer eğitimi ile ilgili genel bir bakış açısıyla yaptıkları araştırmalarda okullarımızda hangi değerlerin verileceği konusunda geniş bir toplumsal ittifakın bulunmadığına dikkat çekmektedirler. Değerler için uygun yaklaşımların tespit edilip uygulanması gerektiği sonucuna ulaşmışlardır (Uzunsöz ve Diğerleri, 2018). Bu çalışma değer öğretimi uygulamalarında uygun yaklaşım arayışlarına ışık tutabilir. İlgili yaklaşımlar düşünme becerilerini geliştirici sokratik sorgulama, görüş geliştirme, altı şapkalı düşünme, konuşma halkası, “tahmin et- dinle- açıkla”, drama etkinlikleri temel alınarak uygulanmıştır. Uygulamaya katılacak öğrencilerin velilerinden araştırma etiği gereği “Veli izin ve Etik Belgesi” ile izin alınmıştır. Uygulamaya katılan 35 öğrenciye, biri 8, biri 13 ve diğeri de 12 olmak üzere üç grup halinde uygulanmıştır. Gruplar “Psiko-eğitim/Rehberlik Grupları” olarak oluşturulmuş, katılımlarda gönüllülük ve gizlilik ilkelerine uyulmuştur. Psiko-eğitim grupları, eğitimsel içerikli olup beceri geliştirmeyi hedefleyen ve başarılması gereken amaçların yer aldığı bir grup çeşidi olarak tanımlanmaktadır. Bu gruplarda özellikle rol oynama, problem çözme, karar verme ve iletişim becerileri gibi “grup temelli eğitim ve gelişim stratejileri” kullanılmaktadır (Güçray ve Diğerleri, 2009). Çalışma 7 oturumda gerçekleştirilmiştir. Her oturumda seçilen bir öykü ile yaşantı sağlanmıştır. En son oturumda da tüm öykülerin genel değerlendirilmesi; zihinde canlandırma, tanımlama, duyuşsal, bilişsel ve yaşantısal düzeylerde öğrencilerin öykülerle ilgili birlikte çizdikleri resimler üzerinden yapılmıştır. Program ve uygulama süreci aşağıdaki gibi modellenmiştir:

Tablo 4: “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı” Yapısı

Tema	Yaklaşım	Oturum ve Etkinlik deseninde yararlanılan yöntem ve teknikler	Etkinlik sonu değerlendirme
Bireysel Farklılıklara saygı	<p>Öykü Temelli</p> <p>Değer Analizi Düşünme Becerileri</p>	<ul style="list-style-type: none">• Sokratik sorgulama• Görüş geliştirme• Altı şapkalı düşünme• Konuşma halkası• Tahmin et- dinle- açıkla• Drama	<ul style="list-style-type: none">• Zihinde canlandırma• Tanımlama• Duyuşsal• Bilişsel• Yaşantısal <p>Düzeylerde değerlendirme</p>

Veri Toplama Aracı

Bu araştırmanın temel veri toplama aracı, Ekmişoğlu (2007) tarafından geliştirilen ve ,69 iç tutarlılık kat sayısı, Kalaycı (2005)'ya göre oldukça güvenilir olan “Farklılıklara Saygı Ölçeği” dir. (Ölçeği kullanma konusunda geliştiriciden izin alınmıştır)

Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı'nın etkisini tespit etmek amacıyla program öncesinde ve sonrasında “ Farklılıklara Saygı Ölçeği” uygulanmıştır.

Farklılıklara Saygı Tutum Ölçeği'nde toplam 30 madde bulunmaktadır. Maddeler 3'lü likert tipi ölçeğine göre işaretlenmektedir. “Katılmıyorum” seçeneğine 1, “Biraz Katılıyorum” seçeneğine 2, “Katılıyorum” seçeneğine 3 puan verilen ölçekte yanıtlanan puanların toplanmasıyla toplam puan elde edilmektedir.

Verilerin Analizi

Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı'nın etkisini tespit etmek amacıyla program öncesinde ve sonrasında “ Farklılıklara Saygı Ölçeği” nden elde edilen veriler SPSS 15.0 paket programından yararlanılarak analiz edilmiştir. Kolmogorov Smirnov, Shapiro Wilk ($p < .05$) değerleri göz önünde bulundurulduğunda ve normal dağılım eğrisi dikkate alındığında verilerin normal dağıldığı belirlenmiştir. Dolayısıyla normal dağılım gösterdiğinden verilerin analizinde parametrik testlerden yararlanılmıştır. Bu kapsamda verilerin analizinde bağımsız iki çalışma grubuna ait puanlar arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test eden t testinden (Kalaycı, 2014: 74) yararlanılmıştır.

Bulgular

Araştırma bulguları aşağıda tablolaştırılarak yorumlanmıştır:

Tablo 5: Deney ve Kontrol Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Farklılıklara Saygı Ölçeği Öntest-Sontest Puanlarının Aritmetik Ortalama, Standart Sapma Değerleri

Test	Grup	N	\bar{X}	Std. Sapma
ÖN TEST	KONTROL	35	64,16	4,84
	DENEY	35	65,05	6,40
SON TEST	KONTROL	35	64,90	5,03
	DENEY	35	73,85	5,20

Tablo 5 incelendiğinde deneysel süreç başlamadan önce deney ve kontrol grubunun öntestten aldıkları puanlarının aritmetik ortalamaları birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ancak aynı durum son-test puanları için geçerli değildir. Ayrıca tablodan son-test puanlarının arasındaki farkın deney grubunun lehine değiştiği görülmektedir. Tablo 5’de, deney grubundaki öğrencilerin başarı testinden aldıkları ön-test puan ortalamaları ($X = 65.05$) ile son-test puan ortalamaları ($X = 73,85$) arasında 8,8 puanlık bir fark olduğu, kontrol grubunun ön-test puan ortalaması ($X = 64,16$) ile son-test puan ortalaması ($X=64,90$) arasında ise 0,74 puanlık bir fark olduğu görülmektedir.

Deney ve kontrol grupları için bulunan bu ortalama ve standart sapma değerleri Topçubaşı&Polat(2018)’in ilkökul 3. Sınıf öğrencileri için geliştirdiği ve ön test, son test ölçümlerinde bu araştırma ile aynı ölçeğin kullanıldığı “Farklılıklara Saygı Eğitim Programının Öğrencilerin Farklılıklara Saygı Düzeyine Etkisi” araştırmasında bulunan değerlerle oldukça yakın düzeyde örtüşmektedir.

Deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ön-test puanları ile son-test puanları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını ortaya koymak amacıyla t testi yapılmıştır

Tablo 6: Araştırmanın 1. sorusu için; Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Farklılıklara Saygı Ölçeği Öntest Fark Puanlarının farklılaşmasına ilişkin Bağımsız Gruplar İçin t testi sonuçları

Grup	N	\bar{X}	Std. Sapma	sd	t	p
------	---	-----------	------------	----	---	---

ÖN TEST	KONTROL	35	64,16	4,84	68	0,46	0,64
	DENEY	35	65,05	6,40			

Tablo 6’da görüldüğü gibi, deney ve kontrol gruplarındaki öğrencilerin ön test puanlarında anlamlı bir farklılık görülmemektedir ($t=0,46$, $p>.05$). Bu sonuçlar, deneysel çalışmaya başlamadan önce deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin, bireysel farklılıklara saygı bakımından benzer düzeyde olduğunu göstermektedir.

Tablo 7: Araştırmanın 2. sorusu için; Deney ve Kontrol Grubundaki Öğrencilerin Farklılıklara Saygı Ölçeği Son test Puanlarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t-testi Sonuçları

	Grup	N	\bar{X}	Std. Sapma	sd	t	p
SON TEST	KONTROL	35	64,90	5,03	68	4,27	0,01
	DENEY	35	73,85	5,20			

* $p<.05$

Tablo 7 incelendiğinde deney ve kontrol gruplarında yer alan öğrencilerin, çalışma sonrasında Farklılıklara Saygı Ölçeği puanları arasında anlamlı bir fark vardır. Ayrıca bu fark deney grubu lehinedir. ($t(68) =4,27$; $p < ,05$). Deney grubu lehine anlamlı düzeyde farklılık oluşması sonucuna dayanarak, “Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı”nın öğrencilerin bireysel farklılıklara saygı değerini kazanmalarına olumlu bir katkı sağladığı söylenebilir.

Tablo 8: Araştırmanın 3. ve 4. sorusu için; Deney Ve Kontrol Grubunu Oluşturan Öğrencilerin Son-Test Ve İzleme Testi Puanlarının farklılaşmasına ilişkin Bağımlı Gruplar İçin t Testi sonuçları

Test	Grup	N	\bar{X}	Std. Sapma	t	p
DENEY	Ön test	35	65,05	6,40	5,67	0,01
	Son test	35	73,85	5,20		
KONTROL	KONTROL	35	64,16	4,84	0,48	0,63
	DENEY	35	64,90	5,03		

* $p<.05$

* Bu araştırma 28. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde (Ankara: Nisan,2019) Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur

Tablo 8 incelendiğinde kontrol grubunun ön test ile son test puanları arasında anlamlı fark olmadığı görülmektedir ($t = 0.48$, $p > .05$). Deney grubunun da ise; ön test ile son test puanları arasında anlamlı fark olduğu sonucuna ulaşılmıştır ($t = 5,67$, $p < .05$).

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu bölümde Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı'nın ilköğretim ikinci sınıf öğrencilerinin bireysel farklılıklara saygı düzeylerine etkisine ilişkin elde edilen bulgular tartışılmıştır. Ayrıca bu konuda yapılacak çalışmalar için öneriler sunulmuştur

Araştırma bulguları; Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı'nın deney grubu öğrencilerin farklılıklara saygı düzeylerine etki ettiğini, bu etkinin istatistiksel olarak da anlamlı olduğunu göstermektedir. Ulaşılan sonuçlar farklılıklara saygı eğitimi konusunda yapılan (Ekmişoğlu, 2007; Eren, 2015; Polat&Öztabak-Yıldız, 2018; Topçubaşı&Polat, 2018) araştırma bulgularını desteklemektedir.

Gerek psiko-eğitim temelli, gerekse farklı yaklaşımlara dayandırılmış farklılıklara saygı eğitim programlarının geliştirilmesinin önemli olduğu, nitelikli programların etkili sonuçlar verdiği görülmektedir. Bu tür programların diğer öğretim kademeleri ve sınıf düzeyleri için de geliştirilmesi etkili olacaktır. Öte yandan farklılıklara saygı konusunda rehberlik ve psikolojik danışma alanında geliştirilecek psiko eğitim programları bu alanda yapılan çalışmaları zenginleştirecektir. Geliştirilen eğitim programlarının uygulanması konusunda uygulayıcı eğitimleri bu programların yaygınlaşmasına katkı sağlayacaktır. Yine bu araştırma Polat&Öztabak-Yıldız (2018)'in araştırmalarında yer alan "Farklılıklara saygıya duyarlı bir sınıf oluşturmak için; farklılıklara saygının eğitim ortamının bir parçası olabilmesine yönelik geliştirilen eğitim programları, oluşturulan öğrenme ortam ve materyalleri ile öğretmenlere model olabilecek örnek eğitim ortamları oluşturulabilir" önerisini desteklemektedir. Öykü Temelli Düşünme Becerileri Psiko-eğitim Programı farklı tema, beceri ve değerlerin öğretimine uyarlanabilir.

Kaynakça

1. Akbaş, O. (2008). Değerler Eğitimi Akımlarına Genel Bir Bakış. Değerler Eğitimi Dergisi, 6(16), 9-27.
2. Cihan, N. (2014). Okullarda Değerler Eğitimi Ve Türkiye'deki Uygulamaya Bir Bakış. International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 9(2), 429-436.
3. Demircioğlu, İ. H. & Tokdemir, M. A. (2008). Değerlerin Oluşturulması Sürecinde Tarih Eğitimi: Amaç, işlev ve içerik. Değerler Eğitimi Dergisi, 6(15), 69-88.
4. Eren, S. (2015). Öyküleştirme yöntemine dayalı eğitimin beş yaş çocuklarında farklılıklara saygı kazanımına etkisinin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara
5. Ekmişoğlu, M. (2007). Erken Çocukluk Döneminde Farklılıklara Saygı Kavramı Hakkında Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi ve Farklılıklara Saygı Ölçeği'nin Geçerlik Güvenirlik Çalışması. (Yüksek Lisans Tezi). Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı

*** Bu araştırma 28. Uluslararası Eğitim Bilimleri Kongresinde (Ankara: Nisan,2019) Sözlü Bildiri Olarak Sunulmuştur**

6. Güçray, S.S. ve Diğerleri. (2009). Psiko-eğitim Gruplarının Yapılandırılması ve Genel İlkeleri. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 5, Sayı 1, Haziran 2009, ss. 134-153.
7. Pekdoğan, S. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Farklılıklara Saygı Eğitimi Konusundaki Görüşlerinin İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi (www.esosder.org). Kış-2018 Cilt:17 Sayı:65 (90-102)
8. Polat, Ö. ve T. Öztapak-Yıldız. (2018). 5-6 Yaş Grubu İçin Geliştirilen Aile Katımlı Farklılıklara Saygı Programı'nın Çocukların Farklılıklara Saygı Düzeyine Etkisinin İncelenmesi. Eğitimde Kuram ve Uygulama Journal of Theory and Practice in Education ISSN: 1304-9496, 2018, 14(4), 389-403
9. Kalaycı, Ş. (2014). SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri. (6. Baskı). Ankara: Asil Yayın.
10. Karasar, N. (2003). Bilimsel Araştırma Yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları
11. Yazıcı, K. (2006). Değerler eğitimine genel bir bakış. Türklük Bilimi Araştırmaları, 19, 499-522.
12. Topçubaşı, T. ve S. Polat (2018). Farklılıklara Saygı Eğitim Programının Öğrencilerin Farklılıklara Saygı Düzeyine Etkisi. Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi 2018, 8(2), 387-417
13. Uzunsöz, A ve Diğerleri. (2018). Değer Analizi Yaklaşımı Yoluyla Dürüstlük Değerine Yönelik Öğrenci Cevaplarının İncelenmesi. Kuramsal Eğitimbilim Dergisi, 11(3), 606-626, Temmuz 2018